

mijn *streek*

2021
NUMMER 1

THEMA

**De eerste
vrouwelijke,
geüniformeerde
politieagenten
in Heerlen,
en in Nederland**

DOOR: **THEMA**

De Heerlense autogeschiedenis

UITGELICHT

“Wij bestaan in onze verhalen”
(Peter Winkels)

THEMA

De botanische tuin
van Terwinselen

MERKWAARDIG VERHAAL(D)

Eris is een lijk gevonden
Gerechtigd onderzoek in
1786, 1789 en 1790

MARCEL KRUTZEN
Amateurhistoricus*

De eerste vrouwelijke, geüniformeerde politieagenten in Heerlen, en in Nederland

Erika Segeren (links) ging in 1953 onder veel bekijks in Heerlen aan de slag als een van de eerste drie vrouwelijke agenten van Nederland. Foto: Callie Steijaert, Eerste vrouwelijke Heerlense politieagent onlangs overleden. In: Parkstad Actueel, 15 september 2018.

Primeur in Heerlen

Eind december 1952 werd er binnen politiekringen overwogen om binnen afzienbare termijn, in Heerlen als eerste gemeente in Nederland, over te gaan tot het aanstellen van vrouwelijke agenten van politie voor surveillancediensten.¹ In februari 1953 liet de Heerlense korpschef, commissaris J.Th.H. Spaen, onder meer in *De Volkskrant* een advertentie plaatsen waarin hij jonge vrouwen oiep om te solliciteren naar de functie van politieagente in Heerlen.² Deze agenten zouden vooral worden belast met 'toezicht op de jeugd', dat wil zeggen:

jeugdverkeersbrigade, onderricht op scholen, toezicht op bioscopen, danszalen e.d., aldus de desbetreffende advertentie.³ De landelijke pers besteedde de nodige aandacht aan dit toentertijd bijzondere initiatief.

De dames Mintjens, Segeren en Keultjes

Aan de oproep van de Heerlense politie gaven 69 sollicitanten gehoor. Hoofdinspecteur en plaatsvervangend korpschef mr. F(rans) P.M. Prick (1916 – 1983), degene die het idee had geopperd in Heerlen vrouwelijke agenten aan te stellen

vooral om de verkeersdiscipline te bevorderen, had meer sollicitaties verwacht gezien de enorme publiciteit rondom de wervingsactie.⁴ Laten wij echter niet vergeten dat het destijds voor jonge vrouwen een geweldige stap was om bij de politie, toch een uitgesproken mannenbolwerk, te solliciteren.⁵ Veel politiemannen vonden het maar niks dat geüniformeerde politievrouwen werden ingezet. In hun ogen was het politiewerk te zwaar voor het 'zwakke geslacht'. Vrouwen zouden mentaal niet opgewassen zijn tegen emotioneel schokkende gebeurtenissen als zelfmoord, zware ongevallen, grove zeden-delicten en andere gewelddadige acties.⁶

Na een psychologische test van drie dagen en andere strenge testen bleven er uiteindelijk drie Brabantse kandidates over, te weten de dames Dolly Mintjens uit Geldrop, secretaresse bij Philips te Eindhoven, 23 jaar oud; Erika Segeren uit Rijsbergen, kantoormedewerkster bij de ANWB, 24 jaar oud; en Trees Keultjes uit Oss, typiste bij de gemeentepolitie te Oss, 27 jaar oud.⁷ Alle drie hadden zij als vrijwilligster de nodige ervaring opgedaan in het jeugd- en jongerenwerk. De dames voldeden aan de minimale selectiecriteria: tussen 21 en 28 jaar oud, niet kleiner dan 1.65 m., een flink voorkomen, niet brildragend, van onbesproken gedrag, diploma MULO of 3-jarige HBS.⁸ Dolly bezat een HBS-diploma, Erika en Trees een MULO-diploma. Of er ook Limburgse dames hadden gesolliciteerd? Zeker, maar slechts weinig dames durfden de sprong te wagen.

In dienst, uit dienst

Op 14 juni 1953 traden de drie geselecteerde dames daadwerkelijk in dienst van de Heerlense politie. In juli 1953 werden zij beëdigd. Daarmee waren zij de eerste drie geüniformeerde politievrouwen van Nederland. In 1954 werden de eerste politievrouwen in Amsterdam aangesteld; in 1955 te Rotterdam; in 1956 te Nijmegen, Den Haag, Hengelo en Oss; in 1957 te Utrecht; in 1958 in Haarlem en Tilburg en in 1959 in Geleen en Kerkrade. Vanaf 1956 volgden de vrouwelijke politieambtenaren uit Brabant, Limburg en Nijmegen hun 1 jaar durende opleiding aan de politieschool in Heerlen (op de locatie Ons Thuis/Eikhoud en vanaf september 1959 in Kasteel Doenrade). De nieuwe Heerlense politievrouwen werden aangesteld in de rang

De Volkskrant, 11-02-1953

van agent met het daarbij behorende salaris. Zij ontvingen hetzelfde basissalaris als hun mannelijke collega's: 240 gulden en rijwieltoeslag. Dit principe van gelijke salariering zou door alle korpsen nagevolgd worden. Na een inwerkperiode van vier maanden door inspecteur Heijboer waarbij naast de algemene politionele vorming onder meer aandacht werd geschonken aan speciale jeugdzorg, kinderrecht e.d. – de dames bezochten geen politieschool, want die bestond nog niet in het zuiden – verschenen twee van de drie agentes – mejuffrouw A. Mintjens en mejuffrouw W. Segeren – zonder pistool of wapenstok op 14 oktober 1953 voor het eerst op straat in Heerlen om te surveilleren.⁹ *Zij zagen er allercharmantst uit in hun donkerblauwe uniformen en speciaal in Engeland vervaardigde hoedjes*, schreef een journalist van het Limburgsch Dagblad.¹⁰

Het publiek vergaapte zich aan hun optreden. Ja, er was veel bekijks. Het verkeer liep zelfs vast. Vrouwelijke agenten op straat waren een volstrekt nieuw fenomeen.¹¹ De derde agente, mejuffrouw T. Keultjes, liep de desbetreffende dag met haar arm in een mitella. Tijdens judo-oefeningen had zij haar schouder geblesseerd.¹² De agentes hadden een apart kantoor in het Heerlense politiebureau aan de Akerstraat. Via een zijvleugel moesten zij het bureau binnenlopen. Hun mannelijke collega's konden

het bureau via de hoofdingang betreden. Over gelijkwaardigheid gesproken! Overigens, de Heerlense politieagentes werden door hun collega's enorm betutteld en in de gaten gehouden. Zij mochten nergens alleen heen, want er zou wel eens wat ergs kunnen gebeuren, aldus mevrouw Erika Segeren in een kranteninterview in juni 1993.¹³

In maart 1954 verscheen er in het *Limburgsch Dagblad* een soort van evaluatieverslag betreffende de VP – de Vrouwelijke Politie – te Heerlen. Het VP-experiment te Heerlen bleek geslaagd te zijn. De politiestaf overwoog zelfs de VP mettertijd uit te breiden.¹⁴ In juni 1954 werd de proefperiode van de agentes in opleiding met één jaar verlengd omdat zij nog niet het Politiediploma A hadden behaald. In 1955 behaalden de dames Segeren en Keultjes op de politieschool te Arnhem het politiediploma AA.¹⁵

In 1954 en 1955 organiseerden de politieagentes van Heerlen allerlei activiteiten in het kader van het kindervakantiewerk in Heerlen. Samen met een aantal kinderen bezochten zij de brandweerkazerne in Heerlen, speelden zij spelletjes op het Bakkerveld, hielden zij tekenwedstrijden, enzovoort. Heel wat kinderen namen aan dit speciale kindervakantiewerk deel.¹⁶ Ook pleitten de agentes voor meer speelruimte in het drukke Heerlen c.q. voor meer 'speelstraten' voor de jeugd; straten waarin jeugdigen gedurende bepaalde uren zouden kunnen rolschaatsen of spelen.¹⁷

Eind december 1956 namen de dames Segeren en Mintjens afscheid van adjudant J.H. de Koning, een politiefunctionaris, die evenals zichzelf, zeer begaan was met de jeugd en van wie zij veel geleerd hadden. De adjudant was sinds 1949 onder meer actief met het opvoeden van jeugdige wetsovertreders in de 'politieklas'. In deze klas zaten 'jeugdige zondaars'; jongeren die zich schuldig hadden gemaakt aan overtredingen als: vuurtje stoken, voetballen op straat, fruitstroperij, ravotten in in aanbouw zijnde woningen, met papieren pijlen schieten op voorbijgangers, lopen over de spoorweg en wat dies meer zij.¹⁸ Ook was De Koning verantwoordelijk voor het afnemen van verkeersexamens en het opleiden van jeugdverkeersbrigadiers.¹⁹

Eind 1957 was Trees Keultjes, de dochter van een Osse politiemann, nog de enige agente die de Heerlense politiedienst trouw was gebleven. Haar beide collega's van het eerste uur – Erika Segeren en Dolly Mintjens – waren inmiddels in het huwelijk getreden en hadden hun blauwe politie-uniform aan de wilgen gehangen.

Trees bleef ongehuwd en politievrouw. Medio 1956 keerde agente Keultjes terug naar de gemeentepolitie te Oss. Zij was de eerste geüniformeerde politieagente in Oss. Haar vertrek betekende voor de vrouwelijke politie te Heerlen een groot verlies omdat ze haar werk voortreffelijk deed en heel goed met kinderen kon omgaan.²⁰ In of omstreeks december 1956 werd zij opgevolgd door mejuffrouw A.M. Roelofs uit Meerssen.²¹ Pas in 1959 kreeg zij versterking van mejuffrouw C. Dingelstad uit Swalmen.²² Overigens, in Oss werd Trees Keultjes belast met kinderpoltiezaken. Later werd ze brigadier en was ze werkzaam bij de recherche.²³ In 1986 ging zij met functioneel leeftijdsontslag.²⁴

Trees Keultjes (links) als agente in Oss. Foto: Collectie Stadsarchief Oss

Erika Segeren, circa 1953. Foto Rijckheyt, Archiefnummer 065 Gemeentepolitie Heerlen, inventarisnummer 1135

Erika Segeren en Dolly Mintjens

Mejuffrouw Erika Segeren ontmoette in juni 1953 bakkerszoon Wiel Speth (1925-1990), die later chef beleggingsadministratie van het mijnwerkerspensioenfonds AMF zou worden.²⁵ In juli 1957 trad zij met hem in het huwelijk in de Sint Corneliuskerk te Heerlerheide. Bij de politie werkte ze niet meer. Tot haar grote verdriet was zij ontslagen; een gehuwde vrouw mocht toentertijd geen loonarbeid meer verrichten.²⁶ De door het vertrek van mevrouw Erika Speth-Segeren ontstane vacature van politieagente bleek maar moeilijk in te vullen. Nee, grote belangstelling voor de functie bestond er niet.²⁷ Het echtpaar Speth kreeg enkele kinderen en kleinkinderen. Vele jaren woonde het op sociaal-maatschappelijk gebied zeer actieve echtpaar op de Heksenberg. Later woonde mevrouw Erika Speth-Segeren in de wijk Heerlerheide.²⁸ Na haar 85ste verjaardag in 2014 kreeg zij een beroerte. Vooral het praten ging haar moeilijk af. Gaandeweg werd ze ook nog blind. Mede daardoor werd haar gedrevenheid getemperd.²⁹ Zij overleed op 28 augustus 2018 in haar slaap. De echtlieden Speth liggen begraven op de Algemene Begraafplaats te Heerlerheide.

Dolly Mintjens, circa 1953. Foto Rijckheyt, Archiefnummer: 065 Gemeentepolitie Heerlen, inventarisnummer: 1135

Als eerbetoon werden enkele krantenartikelen aan haar leven gewijd.³⁰

Toen Dolly Mintjens in dienst trad bij de politie Heerlen woonde zij tijdelijk in bij adjudant W. Dingelstad aan de Heulstraat te Heerlerheide.³¹ Later huurden Dolly en haar collega Erika Segeren van de heer W. Pelt een appartement aan de Benzenraderweg te Heerlen.³² In 1957 trad zij in het huwelijk met Harry Arentsen (1923-2001).³³ Het paar vestigde zich in de voormalige Oostelijke Mijnstreek en kreeg kinderen en kleinkinderen. Een tijdlang was Dolly Arentsen als maatschappelijk werkster actief in dienstencentrum De Troef te Ubach over Worms.³⁴ Mevrouw Arentsen-Mintjens heeft zich lange(re) tijd ingezet voor de ouderenzorg in en buiten Brunssum. Extra zorg voor ouderen in hun thuissituatie lag haar na aan het hart. Ze nam als vertegenwoordigster van het Huis voor de Zorg te Brunssum onder meer deel aan een begeleidingscommissie van de Limburgse Provinciale Raad voor de Volksgezondheid (PRV).³⁵ Lange tijd woonde Dolly Arentsen aan de Trichterweg te Brunssum. Inmiddels is zij naar elders verhuisd.³⁶

Vrouwelijke inzet tijdens een brandweeroefening in Heksenberg, 12-09-1964. Foto: Collectie Rijckheyt

Jubilea

De voormalige collega's Trees, Erica en Dolly ontmoetten elkaar regelmatig, bijvoorbeeld tijdens een feestelijke bijeenkomst in juni 1993 in Cadier en Keer naar aanleiding van het feit dat de eerste agentes veertig jaar geleden in Heerlen in dienst waren getreden. Toenmalige korpschef Henk Mostert sprak de dames toe en zette hen in de bloemetjes.³⁷ Aan dit feit werd door de regionale pers, ook de radio, de nodige

aandacht geschonken.³⁸ Ook bij het feestelijk herdenken van het 45-jarige en 50-jarige bestaan van het fenomeen vrouwelijke politieagenten in Nederland werden de dames betrokken.

* Schrijver dezes dankt voormalig politiebeambte, heemkundige en amateurhistoricus Sjaak Giezenaar voor zijn medewerking aan het tot stand komen van dit artikel.³⁹

Noten

- 1 Voor informatie van de politie Heerlen inzake de eerste vrouwelijke agenten te Heerlen zie: Rijckheyt, Archiefnummer: 065 Gemeentepolitie Heerlen, inventarisnummer: 1135. *Limburgsch Dagblad*, 19-12-1952.
- 2 *De Volkskrant*, 11-02-1953.
- 3 Ibidem.
- 4 Later noemde Prick zich 'Perrick'. In 1954 werd Perrick korpschef te Nijmegen. Hij had visionaire ideeën, maar was een uitgesproken autoritaire leider.
- 5 Nelleke Manneke, *Vrouwen van kaliber: politievrouwen in de twintigste eeuw* (Hilversum 1998).
- 6 Drs. Maaïke de Graaf en dr. Ronald van der Wal, *Op de schouders van voorgangers. Streven naar diversiteit in de Nederlandse politietop* (Apeldoorn 2011) 14.
- 7 *Trouw*, 02-10-1954.
- 8 *Het Parool*, 25-09-1954.
- 9 Deze bijzondere landelijke primeur was te zien op het polygoon journaal: http://openbeelden.nl/media/85658/Op_stap_met_de_vrouwelijke_politie.
- 10 *Limburgsch Dagblad*, 15-10-1953.
- 11 Manneke, *Vrouwen van kaliber*.
- 12 *Het Parool*, 15-10-1953.
- 13 Rob Peters, 'Verhalen uit limburg', in: *40 jaar vrouwen bij de politie.. 'Geen kind durfde in 1953 een valse naam op te geven'*, *Limburgsch Dagblad*, 19-06-1993.
- 14 *Limburgsch Dagblad*, 17-03-1954.
- 15 *Limburgsch Dagblad*, 21-12-1955.
- 16 *Limburgsch Dagblad*, 23-08-1955.
- 17 *Limburgsch Dagblad*, 08-04-1954.
- 18 *Limburgsch Dagblad*, 15-10-1953.
- 19 *Limburgsch Dagblad*, 20-12-1956.
- 20 *Limburgsch Dagblad*, 23-05-1956.
- 21 *Limburgsch Dagblad*, 08-12-1956.
- 22 *Limburgsch Dagblad*, 04-07-1959.
- 23 *Algemeen Dagblad*, 10-06-1978.
- 24 *Trouw*, 03-05-1999.
- 25 *De Limburger*, 03-12-2018.
- 26 Tot de jaren zestig was het gebruikelijk dat werkende vrouwen ontslag kregen als ze in het huwelijk traden. Zij dienden zich vanaf dat moment geheel te wijden aan de zorg voor het huishouden, hun echtgenoot en de kinderen. De bepaling die gehuwde ambtenaressen verplichtte om ontslag te nemen en die aanstelling van gehuwde vrouwen verbood, werd in 1957 uit het Ambtenarenrecht geschrapt.
- 27 *Limburgsch Dagblad*, 27-07-1957.
- 28 Zie: www.mensenlinq.nl. Geraadpleegd op 09-08-2020.
- 29 *De Limburger*, 03-12-2018.
- 30 Callie Steijaert, 'Eerste vrouwelijke Heerlense politieagent onlangs overleden', *Parkstad Actueel*, 15 september 2018.
- 31 Brief van de Commissaris van Politie te Heerlen aan Dolly Mintjens dd. 10 juni 1953. Archiefstuk mevrouw D. Arentsen-Mintjens, geraadpleegd op 31-10-2020.
- 32 Vergunning tot het in gebruik nemen van woongelegenheden, afdeling Bevolking, Gemeente Heerlen, dd. 15 januari 1954. Archiefstuk mevrouw D. Arentsen-Mintjens, geraadpleegd op 31-10-2020.
- 33 *Limburgsch Dagblad*, 15-06-1993. Bidprentjesarchief Heemkundekring Brunssum: www.heemkundebrunssum.nl. Geraadpleegd op 14-08-2020.
- 34 *De Limburger*, 10-06-1978.
- 35 Zie website www.prv-limburg.nl. Geraadpleegd op 14-08-2020.
- 36 Mededeling Sjaak Giezenaar, voormalig politiebeambte, dd. 30-10-2020.
- 37 *Limburgsch Dagblad*, 15-06-1993.
- 38 Archiefstuk mevrouw D. Arentsen-Mintjens, geraadpleegd op 31-10-2020.
- 39 Sjaak Giezenaar heeft mevrouw D. Arentsen-Mintjens in april 2019 gesproken. Toentertijd woonde ze in Brunssum. Hij kreeg van haar foto's en krantenknipsels, onder meer om een artikel voor *MijnStreek* over haar carrière als politieagente te (laten) schrijven.